

การป้องกันการแพ้ยาชนิดรุนแรง

อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (Adverse Drug Reaction) เป็นปัญหาอันดับต้นๆ ของการใช้ยารักษาโรค เป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยต้องกลับมารักษาหรือเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล อาการแพ้ที่พบมากที่สุดได้แก่ อาการแพ้ทางผิวหนังที่มีตั้งแต่ชนิดที่ไม่รุนแรงจนกระทั่งรุนแรงถึงแก่ชีวิตได้ เช่น สตีเวนจอห์นสันซินโดรม (Stevens-Johnson Syndrome; SJS) และ

อาการแพ้ยาทางผิวหนังชนิดรุนแรง

ทอกซิก อีพิดีเดอรัล เนครอลิซิส (Toxic Epidermal Necrolysis ; TEN) โดยลักษณะทางพันธุกรรมของยีนในกลุ่ม Human Leukocyte Antigen (HLA) บางชนิดอาจเกี่ยวข้องกับอาการแพ้ทางผิวหนัง ชนิดรุนแรงจากยากันชักคาร์บามาซิปีน (Carbamazepine), ฟีนโทอิน (Phenytoin) และยาลดกรดยูริก อัลโลพูรินอล (Allopurinol) และอาจมีความจำเพาะเจาะจงกับเชื้อชาติของผู้ป่วยด้วย

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สนับสนุน รศ.ดร.วิจิตรา ทศนิยมกุล มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางพันธุกรรมของยีน HLA-B*1502 กับการแพ้ยาแบบ SJS/TEN จากยากันชักคาร์บามาซิปีน และ ฟีนโทอิน ยีน HLA-B*5801 กับการแพ้ยาแบบ SJS/TEN ที่เกิดจากยาลดระดับกรดยูริก อัลโลพูรินอล ในผู้ป่วยคนไทย และประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ในกรณีการตรวจยีนก่อนการสั่งจ่ายยา ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างยีน HLA-B*1502 และ HLA-B*5801 กับการแพ้ยาทางผิวหนังที่รุนแรงแบบ SJS และ TEN ที่เกิดจากยากันชักคาร์บามาซิปีน และ ยาลดระดับกรดยูริกอัลโลพูรินอล (ยารักษาโรคเก๊าต์) ในผู้ป่วยชาวไทย และมีแนวโน้มเกิดความคุ้มค่าในการตรวจยีนชนิดนี้ให้กับผู้ป่วยชาวไทย ปัจจุบัน การตรวจยีน HLA ในผู้ป่วยโรคลมชักก่อนเริ่มยากันชักคาร์บามาซิปีน ได้ถูกเพิ่มสิทธิประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เริ่มต้นดำเนินการในปีงบประมาณ 2561

ผลงานวิจัยนี้ได้รับ รางวัลผลงานวิจัยดีเด่นจากสภาวิจัยแห่งชาติประจำปี 2555 และนำมาสู่การบริการตรวจคัดกรองกลุ่มยีน HLA-B (HLA-B*1502 และ HLA-B*5801) ในผู้ป่วยก่อนได้รับยากันชัก และยาลดระดับกรดยูริกที่ รพ.ศรีนครินทร์ จ.ขอนแก่น ทำให้การรักษาผู้ป่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและความปลอดภัยมากขึ้น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยที่มีอาการแพ้ยา ทั้งนี้ ประชาชนทั่วไปสามารถขอรับบริการตรวจคัดกรองจากหน่วยงานต่างๆ ได้ เช่น โรงพยาบาลรามารามธิบดี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลศิริราช และห้องปฏิบัติการของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น